

Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:2

Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen

Lausuntotiivistelmä hallituksen esityksen luonnoksesta

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-914-8

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	17.4.2020	
Tekijät	Janne Kanerva		
Julkaisun nimi	Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen Lausuntotiivistelmä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:2		
Diaari/hankenumero	OM029:00/2019 VN/7313/2019	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-914-8	ISSN PDF	2490-1172
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-914-8		
Sivumäärä	28	Kieli	suomi
Asiasanat	Terrorismi, rangaistukset, rikosoikeus		
Tiivistelmä	<p>Oikeusministeriössä on valmisteltu virkatyönä hallituksen esityksen luonnos, jossa ehdotetaan terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamista. Ehdotettujen lainsäädäntömuutosten taustalla ovat erityisesti eräiden kansainvälisten toimielinten arviot Suomen rangaistussäännöksistä. Oikeusministeriö pyysi luonnoksesta lausunnon 27 taholta. Lausuntoja saapui 19.</p> <p>Yleisesti ottaen suhtautuminen luonnoksen ehdotuksiin oli myönteistä, ja useissa lausunnoissa luonnosta pidettiin hyvin valmisteltuna. Lausunnonantajista kolme ainoastaan totesi, että niillä ei ole lausuttavaa asiassa. Pääosin lausunnonantajien huomautukset koskivat pykälien perusteluita. Rangaistussäännösten muuttamiseen liittyvistä muista ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista ei ollut juurikaan lausuttavaa.</p> <p>Terroristin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen osalta joissakin lausunnoissa todettiin ehdotuksen poikkeavan rakenteeltaan yleensä käytettävästä tunnusmerkistön kirjoitustavasta. Lisäksi eräissä lausunnoissa todettiin täsmentämistarvetta liittyvän siihen, että säännöksen perustelujen mukaan rangaistavuus edellyttää suorituksen oikeudenvastaisuutta.</p> <p>Muutaman lausunnon mukaan ehdotusten valtionaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisvoimavaroihin on arvioitava luonnoksessa tehtyä tarkemmin. Huomiota kiinnitettiin myös tarpeeseen muuttaa matkustajarekisteritietojen käyttöä terrorismirikosten torjuntaan koskevaa sääntelyä. Lisäksi useissa lausunnoissa todettiin terrorismirikoksia koskevien rangaistussäännösten kokonaisarvioinnin tarve.</p>		
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	17.4.2020	
Författare	Janne Kanerva		
Publikationens titel	Ändring av bestämmelserna om finansiering av terrorism Sammandrag av remissvaren		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:2		
Diarie- /projektnummer	OM029:00/2019 VN/7313/2019	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-914-8	ISSN PDF	2490-1172
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-914-8		
Sidantal	28	Språk	finska
Nyckelord	Terrorism, straff, straffrätt		
<p>Referat</p> <p>Vid justitieministeriet har som tjänsteuppdrag beretts ett utkast till regeringsproposition där det föreslås att bestämmelserna om finansiering av terrorism ändras. I bakgrunden till de föreslagna lagändringarna ligger i synnerhet vissa internationella organs bedömning av Finlands straffbestämmelser. Justitieministeriet begärde 27 instanser yttra sig om utkastet och totalt 19 utlåtanden lämnades in.</p> <p>Allmänt taget förhöll remissinstanserna sig positivt till förslagen och i flera utlåtanden ansågs det att utkastet är väl förberett. Tre av remissinstanserna konstaterade att de inte har något att yttra i ärendet. Remissinstansernas anmärkningar gällde i huvudsak motiveringen till paragraferna. Instanserna hade inget nämnvärt att anmärka på i fråga om de övriga lagändringsförslagen som har samband med ändringen av straffbestämmelserna.</p> <p>När det gäller straffbestämmelsen om finansiering av en terrorist konstaterades det i vissa utlåtanden att förslaget till sin struktur avviker från det skrivsätt som i allmänhet används i brottsrekvisitet. Dessutom konstaterades det i vissa utlåtanden att det finns behov att precisera motiveringen till bestämmelsen till den del det sägs att straffbarheten förutsätter att handlingen är rättsstridig.</p> <p>Enligt några utlåtanden ska förslagets konsekvenser för statsfinanserna och konsekvenser för myndighetsresurserna bedömas noggrannare än i utkastet. Uppmärksamhet fästes också vid behovet att ändra bestämmelserna om användningen av passageraravgifter för bekämpning av terroristbrott. Dessutom konstaterades det i flera utlåtanden att det behövs en helhetsbedömning av straffbestämmelserna om terroristbrott.</p>			
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Hallituksen esityksen luonnos	6
1.2	Pyydetyt ja saadut lausunnot	7
2	Yleinen lausuntopalaute	9
3	Yksityiskohtainen lausuntopalaute	12
3.1	Rikoslain 34 a lukua koskevat muutosehdotukset.....	12
3.2	Pakkokeinolain 10 lukua koskevat muutosehdotukset	21
3.3	Poliisilain 5 lukua koskevat muutosehdotukset	21
3.4	Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:ää koskeva muutosehdotus.....	22
3.5	Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:ää koskeva muutosehdotus.....	22
3.6	Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 80 §:ää koskeva muutosehdotus.....	23
3.7	Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 84 §:ää koskeva muutosehdotus.....	23
4	Lainsäädäntömuutosten vaikutukset	24
5	Muut lausunnoissa esiin nostetut asiat	25

1 Johdanto

1.1 Hallituksen esityksen luonnos

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan terrorismin rahoittamista koskevia rikoslain (39/1889) 34 a luvun rangaistussäännöksiä täydennettäväksi niin, että uutena rikoksena säädetään 5 a §:ssä rangaistavaksi terroristin rahoittaminen. Rangaistavaa olisi rahoittaa henkilöä, joka lausumiensa, esittämensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a:ssä tarkoitettuja rikoksia (terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos) tai osallistuakseen niiden tekemiseen rikoslain 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Rangaistukseksi tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Terroristin rahoittamisen yritys olisi rangaistava.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevat rikoslain 34 a luvun 5 a §:n säännökset siirrettäisiin muutettuina 5 b §:ään. Kysymyksessä olevan rikoksen tunnusmerkistön kirjoitustapa muutettaisiin vastamaan terrorismin rahoittamisen rangaistussäännöksissä noudatettavaa kirjoitustapaa, jonka mukaan varojen antajalla tai kerääjällä täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus ("... rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan ..."). Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin niin, että myös mainitusta rikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Lisäksi poistettaisiin terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden toissijaisuus suhteessa säännöstelyrikoksia koskeviin rikoslain 46 luvun 1–3 §:n säännöksiin, joita sovelletaan silloin, kun kiellon vastaisesti luovutetaan varoja henkilölle, jonka varat on terrorismiin liittyvistä syistä jäädytetty.

Hallituksen esityksen luonnoksessa rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetyn terrorismin rahoittamisen rikosnimike ehdotetaan muutettavaksi "terrorismirikoksen rahoittamiseksi". Mainittua rikosta koskeviin säännöksiin tehtäisiin lisäksi tarkennukset sen selventämiseksi, että rahoittamisteon tulee kohdistua tietyn nimisen rikoksen rahoittamiseen. Lisäksi pykälän säännösten järjestystä muutettaisiin johdonmukaisuussyistä niin, että 1 momentissa säädettäisiin rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen ja 2 momentissa tiettyjen muiden rikosten rahoittaminen.

Terrorismin rahoittamisrikoksia koskevien muutosten vuoksi ehdotetaan lisäksi, että matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten ja sen edistämistä koskevat säännökset siirretään muuttamattomina rikoslain 34 a luvun 5 c ja 5 d §:ään. Siitä johtuva viittausmuutos tehtäisiin myös kansainvälistä rikosta koskevaan rikoslain 1 luvun 7 §:n 3 momenttiin ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 34 a luvun 8 §:n 2 momenttiin.

Terrorismirikosten rangaistussäännösten muutosten edellyttämät muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun ja poliisilain (872/2011) 5 luvun säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä kuuntelua ja asuntokuuntelua koskevia säännöksiä.

Lisäksi tehtäisiin lähinnä teknisluonteisia muutoksia eräisiin muihin terrorismin rahoittamisrikoksiin liittyviin säännöksiin. Nämä muutokset koskisivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan, rikosrekisterilain (770/1993) 6 b §:n 2 momentin, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momentin 6 kohdan, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 80 §:n 1 momentin sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:n 1 momentin muuttamista

Ehdotettujen muutosten taustalla ovat FATF:n (Financial Action Task Force) ja YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastaisen komitean sihteeristön (Counter-Terrorism Committee Executive Directorate eli CTED) arviot terrorismin rahoittamista koskevista Suomen rangaistussäännöksistä sekä YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin rahoituksen vastainen päätöslauselma 2462 (2019). Muutoksilla edistettäisiin myös sitä, että rangaistussäännökset ovat kattavia suhteessa sääntelyn tavoitteeseen eli ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavan rikollisuuden torjumiseen, että säännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia ja että rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa.

1.2 Pyydetyt ja saadut lausunnot

Hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin lausunto 27 taholta lausuntopyynnöllä, joka julkaistiin lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Lausuntoaika päättyi 6.3.2020. Lausunto

tai ilmoitus siitä, että asiasta ei ole lausuttavaa, saatiin 20.3.2020 mennessä 19 taholta. Lausunto pyydettiin seuraavilta tahoilta (tähdellä (*)) merkityt antoivat lausunnon tai ilmoituksen:

Sisäministeriö *
Työ- ja elinkeinoministeriö *
Ulkoministeriö *
Valtiovarainministeriö *

Eduskunnan oikeusasiamies *
Valtioneuvoston oikeuskansleri *
Valtakunnansyyttäjän toimisto (Syyttäjälaitos) *
Poliisihallitus *
Keskusrikospoliisi *
Suojelupoliisi *
Tulli *
Finanssivalvonta
Oikeusrekisterikeskus

Helsingin hovioikeus
Turun hovioikeus *

Helsingin käräjäoikeus
Pirkanmaan käräjäoikeus

Etelä-Suomen syyttäjäalue

Suomen tuomariliitto ry *
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto ry *
Julkiset Oikeusavustajat ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry *
Amnesty International Suomen osasto ry *
Suomen Punainen Risti ry
Auktorisoidut Lakimiehet ry
Helsingin yliopisto

Lisäksi lausunnon antoivat Suomen syyttäjäyhdistys ry, Guido Kross ja Jorma Dahlström.

2 Yleinen lausuntopalaute

Sisäministeriö toteaa, että FATF:n ja CTED:n maatarkastusten löydökset ovat sisälöltään yhdenmukaisia, mikä puoltaa esitysluonnoksessa ehdotettuja muutoksia. Aiemmissa lainsäädäntömuutosten perusteluissa kansainvälisten toimielinten kannanotot rikoslain muuttamiseksi ovat olleet hyväksyttävä peruste.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ilmoittanut, ettei sillä ole lausuttavaa asiasta.

Ulkoministeriöllä ei ole huomautettavaa esitettyihin rikoslain muutoksiin.

Valtiovarainministeriö toteaa, että FATF:n maa-arvioraportissa nostettiin esiin huomioita ja kansallisen lainsäädännön puutteita, jotka valtiovarainministeriö on listannut lainmuutostarpeina. Nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa on esitetty muutoksia juuri niihin terrorismin rahoittamista koskeviin säännöksiin, jotka on nostettu esiin myös valtiovarainministeriön lainmuutostarvelistalla. Tämän johdosta valtiovarainministeriö pitää esitettäviä rikoslain muutoksia kannatettavina FATF:n terrorismin rahoittamista koskevan suosituksen 5 vastaavuuden kannalta ja yhtyy esityksen tavoitteisiin.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että hallituksen esityksen luonnos vaikuttaa huolellisesti laaditulta ja tarjonee hyvän pohjan asian jatkovalmistelulle. Luonnokseen sisältyy kuitenkin muutamia yksityiskohtia, jotka eivät hänen nähdäkseen ole ongelmattomia. Luonnostellun hallituksen esityksen tavoitteiden mukaan kattavilla terrorismin ja terroristien rahoittamista koskevilla rangaistussäännöksillä estetään ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavien rikosten tekemistä. Rahoittamisrikosten kohdalla preventiivisen tavoitteen saavuttaminen kriminalisointien ja rangaistusasteikkojen avulla saattaakin olla todennäköisempää kuin varsinaisten terrorististen tekojen kohdalla.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan esitysluonnos on huolellisesti ja perusteellisesti valmisteltu. Suomessa on yleensäkin pyritty huolellisesti tekemään rikoslain 34 a luvun säännöksiin ne muutokset ja täydennykset, joita Suomea sitovat Euroopan unionin ja kansainväliset velvoitteet edellyttävät. Esitysluonnoksessa ei ole kuitenkaan arvioitu uuden rangaistussäännöksen ja nykyisten rangaistussäännösten käytännön soveltuvuutta ja toimivuutta. Myöskään näiden säännösten soveltamisessa perus- ja ihmisoikeuksien kannalta mahdollisesti esille tulevia ongelmakohtia ei ole arvioitu. Esitysluonnoksessa ei ole enemmälti avattu, millaista tekijän tietoisuutta siinä tarkoitettujen rikostunnusmerkistöjen täytyminen edellyttää. Jatkovalmistelussa on tarvetta kiinnittää huomiota näyttökysymyksiin ja siihen, mikä on niiden yhteys valtiosääntöisten kriminalisointiperiaatteiden soveltamiseen, samoin kuin siihen, minkälaisia tietoja

rikostutkinnassa ja rikosprosessissa joudutaan rikostunnusmerkistön ohjaamana todennäköisesti käsittelemään todistustositseikkoina.

Syyttäjälaitos yhtyy käsitykseen siitä, että terrorismin rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä on syytä muuttaa, koska ne eivät kaikilta osin vastaa niihin liittyviä kansainvälisiä suosituksia ja lainsäädäntövelvoitteita.

Poliisihallitus pitää luonnosteltuja muutoksia sääntelyä täydentävinä ja selkeyttävinä. Luonnoksessa ehdotetuilla muutoksilla parannettaisiin sekä rikoslain 34 a luvun sisäistä johdonmukaisuutta että näiden vakavien rikosten rangaistavuuden kattavuutta.

Keskusrikospoliisi pitää kannatettavina yksin toimivien terroristien rahoittamiseen, rangaistusasteikkoihin sekä pakkokeinolakiin ja poliisilakiin liittyviä muutoksia. On tärkeää kansainvälisen tutkinta-avun kannalta, että kriminalisoinnit ovat Suomessa samalla tasolla kuin muissa maissa. Kansallisesti yksin toimivat terroristit on nostettu riskiarvioissa aikaisempaa merkittävämmäksi uhaksi.

Suojelupoliisi pitää hallituksen esitysluonnosta laadukkaasti valmisteltuna ja siinä tehtyjä ehdotuksia perusteltuina.

Tullin mukaan hallituksen esityksen luonnos on perusteellisesti ja huolellisesti laadittu. Lähtökohtaisesti on kannatettavaa pyrkiä kriminalisoimaan kaikki terrorismiin liittyvät valmisteluvaiheet, kuten esimerkiksi toiminnan rahoittaminen. Esitetyt muutokset täyttävät FATF:n esittämät toimenpidesuosituksukset ja selventävät samalla lainsäädäntöä näiltä osin.

Turun hovioikeus toteaa, ettei sillä ole asiassa lausuttavaa.

Suomen tuomariliitto ry toteaa kannattavansa esitystä. Sillä ei ole huomautettavaa esityksen perusteluihin.

Suomen Lakimiesliitto ry toteaa, että luonnos hallituksen esitykseksi on hyvin ja huolella laadittu. Terrorismin rahoittamisen uusi kolmilohkoinen tunnusmerkistö (terrorisimirikoksen rahoittaminen, terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen) vaikuttaa vastaavan kaikkiin rahoitustapahtumiin. Tunnusmerkistöt myös täyttävät laillisuusperiaatteen tarkkarajaisuudellaan.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa asiassa.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa lainsäädäntömuutosten taustan osalta, että FATF:n suositukset eivät ole oikeudellisesti velvoittavia. Ihmisoikeuksien

kunnioittamista koskevat viittaukset YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2462 (2019) ovat yleisluonteisia eivätkä välttämättä riitä turvaamaan ihmisoikeuksien toteutumista. YK:n ihmisoikeustoimikunnan erityisraportoijan tehtävää ihmisoikeuksien suojelusta terrorismin vastaisessa toiminnassa hoitanut Martin Scheinin on muistuttanut, että ihmisoikeuksien kustannuksella toteutettavat terrorismin vastaiset toimet eivät ole tehokkaita ja saattavat vaarantaa sen, mitä terrorismin vastaisilla toimilla tavoitellaan. Erilaisilla rahoitusrikoksilla tulee olla aito ja läheinen yhteys taustalla olevaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen. Luonnoksessa ei ole arvioitu esitettyjen muutosten ihmisoikeusvaikutuksia ja esitettyjen muutosten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisuutta.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan hallituksen esityksen luonnos on kauttaaltaan laadukkaasti valmisteltu. FATF:n ja CTED:n toimenpidesuosituksen lisäksi luonnoksesta ei ilmene varsinaista syytä ennen terrorismirikosluvun kokonaistarkastelua tehtävälle paikkakorjaukselle. Mahdollisesti FATF:n suositusten laiminlyönnistä Suomelle tosiasiallisesti aiheutuva mainehaitta ja muut negatiiviset seuraukset ovat niin merkittävät, ettei terrorismirikosluvun rahoitustunnusmerkistöjen täydentämistä liene mahdollista lykätä odottamaan kokonaistarkastelua.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan HE-luonnoksessa esitetty uusi kolmilohkoinen tunnusmerkistö vastanee kattavasti kaikkiin ajateltavissa oleviin rahoitustapauksiin. Päällekkäisyyttä tunnusmerkistöjen kesken ei jäisi. Tunnusmerkistöt on kirjoitettu tarkkarajaiseen muotoon. Esitettyssä muodossaan terrorismin rahoitustunnusmerkistöt vastaavat hyvin lainsäädännön täydennyshankkeelle asetettuun kattavuusvaatimukseen, ja laillisuusperiaatteen toteutuminen on esityksessä tullut huomioiduksi. Yleisesti ottaen esitetty uudistus on lupauksia herättävä ja kannatettava. Ja samalla tulee kirkkaasti täytetyksi FATF:n esittämät toimenpidesuositukset.

Jorma Dahlström toteaa kannattavansa esitystä, mutta rangaistusasteikon pitää olla ankarampi.

Guido Kross käsittelee lausunnossaan terrorismin määrittelyyn, korruptioon, perus- ja ihmisoikeuksiin sekä lainsäädäntösuunnitelmaan liittyviä kysymyksiä.

3 Yksityiskohtainen lausuntopalaute

3.1 Rikoslain 34 a lukua koskevat muutosehdotukset

Rikoslain 34 a luvun 5 §

Hallituksen esityksen luonnoksessa terrorismin rahoittamisen rikosnimike ehdotetaan muutettavaksi terrorismin rahoittamisesta terrorismirikoksen rahoittamiseksi. Mainittua rikosta koskeviin säännöksiin tehtäisiin lisäksi tarkennukset sen selventämiseksi, että rahoittamisteon tulee kohdistua tietyn nimisen rikoksen rahoittamiseen (sana ”jotakin” 1 momentissa ja ilmaisu ”jotakin seuraavista rikoksista” 2 momentissa). Pykälän 1 ja 2 momentin järjestystä vaihdettaisiin johdonmukaisuussyistä. Pykälän otsikko sekä 1 ja 2 momentti kuuluisivat muutettuina seuraavasti:

5 §

Terrorismirikoksen rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 c tai 5 d §:ssä tarkoitettua rikosta, on tuomittava *terrorismirikoksen rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin seuraavista rikoksista:

- 1) panttivangin ottaminen tai kaappaus,
- 2) sellainen tuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä terrorististen pommiskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,
- 3) sellainen tuhotyö, liikennetuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,
- 4) sellainen ydinräjähdერიkos, terveyden vaarantaminen, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinenergian käyttörikos tai muu ydinaineeseen kohdistuva tai ydinainetta välineenä käyttäen tehty rangaistavaksi säädetty teko, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai

5) murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, vapaudenriisto, törkeä vapaudenriisto, törkeä ihmiskauppa, panttivangin ottaminen tai törkeä julkisrauhan rikkominen tai niillä uhkaaminen, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978).

Sisäministeriön mukaan ehdotettua otsikkoa voi pitää kannatettavana. Lainsoveltajan näkökulmasta pykälän 1 ja 2 momentteihin ehdotetuilla tarkennuksilla tavoiteltu lainkohdan soveltamisen erottaminen terrorismirikosten yleisrahoittamisesta on kannatettava. Esitysluonnoksessa mainittu rahoittajan tarkoituksen tai tietoisuuden arvioinnin kohdentaminen varojen antamisen tai keräämisen hetkeen on looginen. Laillisuusperiaatteen kannalta ehdotettu pykälän muutos ja sillä tavoiteltu soveltamisalan selkeys hyödyttävät sekä lainsoveltajana toimivaa viranomaista että mahdollista vastaajaa. Ehdotetun muutoksen voi siten olettaa edistävän oikeusvarmuutta. Samoin esitysluonnoksessa rikoksen yksilöintivaatimuksesta mainittu on rikoslain 34 a luvun sisäistä yhden- ja johdonmukaisuutta tukeva ratkaisu.

Syyttäjälaitos toteaa, että lain esitöiden (HE 18/2014 vp) perusteella terrorismin ja terroristiryhmän rahoittamista koskeviin tunnusmerkistöihin sisältyvä varojen keräämistä koskeva tunnusmerkistötekijä edellyttää, että varat tulevat useammalta henkilöltä, ja että keräämistoiminta on luonteeltaan jäsentynyttä. Syyttäjälaitoksen käsityksen mukaan näin ei tulisi olla. Terroristiseen tarkoitukseen käytettävien varojen halltuun saamisen tulisi olla rangaistavaa myös siinä tapauksessa, että varat tulevat vain yhdeltä taholta esimerkiksi henkilökohtaisesti esitetyn luonteeltaan jäsentymättömän pyynnön perusteella. Syyttäjälaitos ehdottaa harkittavaksi, onko tunnusmerkistössä säädettävä rangaistavaksi varojen keräämisen asemesta varojen hankkiminen. Sitä eivät estäne rangaistussäännösten taustalla olevat kriminalisointivelvoitteet.

Suojelupoliisin mukaan terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen johdosta terrorismirikoksen rahoittamista koskeviin säännöksiin on syytä tehdä hallituksen esityksessä ehdotetut tarkennukset, jotta eri rangaistussäännösten soveltamisalat säilyisivät toisistaan erillisinä.

Suomen Lakimiesliitto ry:n mukaan rikosnimikkeen muutosta on pidettävä onnistuneena. Hallituksen esityksessä ei oteta riittävästi kantaa siihen, että FATF:n ja CTED:n mukaan rahoittamisrikoksen tulisi olla rangaistava myös tapauksissa, joissa yhteys tiettyyn terrorismirikokseen puuttuu. Tilannetta auttane se, että nyt uutena säännöksenä säädetään rangaistavaksi myös yksittäisen terroristin rahoittaminen.

Suomen syyttäjäyhdistys ry:n mukaan terrorismiluvun systematiikan kannalta rikosnimikkeen muutosta voi pitää onnistuneena. Oma kysymyksensä voi kuitenkin olla se,

minkä verran kyseiselle lainkohdalle jää itsenäistä soveltamisalaa. Terrorismirikoksen rahoittamisen suhde muihin rikoslain 34 a luvun terrorismirikosten tunnusmerkistöihin ansaitsee laajan kokonaistarkastelun. Kovin helposti rahoittaja voi tosiasiallisesti olla tekijäkumppani tai muu osallinen varsinaiseen kohderikokseen. Tämä kysymys jäänee myöhemmän rikoslain 34 a luvun kokonaistarkasteluhankkeen selvitettäväksi. HE-luonnoksessa ei kirjoiteta auki valmistelijan käsitystä siitä, mitä FATF ja CTED tarkoittavat sillä, että rahoittamirikoksen tulee olla rangaistava myös tapauksissa, joissa yhteys tiettyyn terroritekoon puuttuu.

Rikoslain 34 a luvun 5 a §

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan pykälää muutettavaksi niin, että siinä säädetään rangaistavaksi uutena terrorismirikoksena terroristin rahoittaminen. Pykälässä nykyisin olevat terroristiryhmän rahoittamista koskevat säännökset siirrettäisiin rikoslain 34 a luvun 5 §:ään. Muutettu pykälä kuuluisi seuraavasti:

5 a §

Terroristin rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena, on tuomittava *terroristin rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

Sisäministeriön mukaan ehdotettu pykälä on kannatettava. Ehdotetun säännöksen sanamuodossa todettu suora tai välillinen tekeminen on yhdenmukainen ehdotetun 5 b §:n kanssa. Ehdotettu terroristiryhmän ja terroristin rahoittamisen yhtäläinen rangaistusasteikko on rikoslain 34 a luvun 1 §:ään verrattuna kokonaisuutena perusteltu ja asetuu rikoslain 34 a luvun muihin rikoksiin nähden oikeasuhtaisesti ja huomioi luvun sisältämien erilaisten tekotapojen moitittavuuden. Terroristin rahoittamisen tunnusmerkistön muotoilu ja perusteluteksti huomioivat riittävästi sen, että sinänsä vähäisenä pidettävillä rahamäärillä voidaan mahdollistaa vaikutuksiltaan huomattava terrorismirikos. Esitysluonnoksessa mainittujen rikoslain 6 luvun säännösten perusteella tapauskohtainen kokonaisharkinta jättää rikosoikeusjärjestelmälle sen tarvitseman liikkumavaran.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan olemassa olevien kriminalisointien katvealue, jota uudella kriminalisoinnilla oltaisiin täytettävässä, vaikuttaa niin marginaaliselta,

ettei kriminalisoinnille tosiasiaa näyttäisi olevan muuta tarvetta kuin lähinnä FATF:lta ja CTED:lta tuleva ulkoinen paine. Luonnostellulla uudella kriminalisoinnilla voisi olla käytännön merkitystä ehkä tilanteessa, jossa yksittäistä terroristia ei olisi kyetty ennakolta pysäyttämään ja hänen toteuttamansa terroriteon jälkeen pyrittäisiin rankaisemaan kaikkia, jotka tavalla tai toisella olivat ennen tekoa tukeneet tekijää taloudellisesti siitä huolimatta, että terroristiksi osoittautunut henkilö oli rahoittajien tietten puhunut aikeistaan yleisellä tasolla ennakolta. Terrorismiin liittyviä valmistelu- ja edistämiskriminalisointeja leimaa rikoksen subjektiivisen puolen ylikorostuminen rikoksen objektiivisen puolen kustannuksella. Edistämiskriminalisointien ehdotettu laajentaminen valmisteilla olevista konkreettisista teoista tai terroristiryhmän toiminnasta yksittäisen henkilön luokittelemiseksi terroristiksi sanomisten ja puheiden perusteella ei ole ongelmatonta.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että säännös poikkeaisi rakenteeltaan kirjoitustavasta, jolla rikosten tunnusmerkistöt rikoslaisissa on yleensä laadittu. Rikoslain systematiikan mukaan lukujen lopussa on yleensä pykälä, jossa kunkin luvun rangaistussäännöksissä käytettyjen keskeisten ilmaisujen sisältö on määritelty. Vastaavan käytännön noudattamista olisi syytä harkita myös tässä tapauksessa. Kun uudistustarve perustuu paljolti FATF:n kannanottoihin, tuntuisi luontevalta tukeutua sen käyttämiin määritelmiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan oman ongelmansa luonnostellussa tunnusmerkistössä aiheuttaa ilmaisu ”toimii tehdäkseen”. Mitä toimimisella tarkoitetaan silloin, kun kysymyksessä on yksittäinen henkilö, joka ei vielä valmistele tai suunnittele mitään konkreettista tekoa? Ryhmän toimintaan sopii rikoslain 34 a luvun 6 §:n määritelmäsäännöksessä oleva ”toimii yhteistuumin tehdäkseen”, koska toimiminen tarkoittaa esimerkiksi ryhmän sisäistä yhteydenpitoa ja keskinäistä viestittelyä. Toimiminen voisi yksittäisen terroristin kohdalla olla lähinnä terrorismirikoksen suunnittelua tai valmistelua, mutta silloin kysymys olisikin jo toisen rangaistussäännöksen perusteella rangaistavasta terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että lausumat, uhkaukset ja saadut tiedot eivät olisi rikoksen tunnusmerkkejä vaan lähinnä näytön arviointiin liittyvää ohjausta lainkäyttäjälle. Yleensä tällaista ohjausta ei sisällytetä rangaistussäännöksiin. Vapaan todisteiden harkinnan periaatteen mukaisesti tuomioistuimelle tulisi jättää vapaat kädet harkita, katsooko se esitetyn todistelun perusteella yhtäältä rahojen keräämisen tai antamisen ja toisaalta rahoitettavan henkilön ”toiminnan” ja sen tarkoituksen selvityksi. Myös tahallisuusvaatimukseen liittyvän peittämisperiaatteen kannalta luonnosteltu tunnusmerkistö saattaa aiheuttaa hämmennystä.

Valtioneuvoston oikeuskansleri toteaa, että esitysluonnoksessa ehdotetulle yksittäisen terroristin rahoittamisen kriminalisoinnille on olemassa sellaiset painavat yhteiskunnalliset ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, joita perustuslaki edellyttää. Rikostunnusmerkistöön liittyen on kysyttävä, mitä etukäteen ajateltavissa olevia suorituksia esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa esiin tuotu kriteeri suorituksen oikeudenvastaisuudesta rajaa rangaistavuuden ulkopuolelle. Terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskeviin säännöksiin ei sisältyisi esimerkiksi varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 7 §:n 2 momentissa säädetyn kaltaista rajausta (kielto luovuttaa varoja ei koske sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu vain jäädyttämispäätöksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai kulutukseen). Yhtä lailla on kysyttävä, mitä kaikkea pykäläkohtaisissa perusteluissa esiin tuotu suorituksen luonne ”humanitaarisena apuna” rajaa rangaistavuuden ulkopuolelle.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan rangaistavan ja rankaisematta jäävän käyttäytymisen välistä rajanvetoa ei ole omiaan helpottamaan myöskään terroristin rahoittamista koskevan uuden rikostunnusmerkistön kirjoitustapa. Omaksuttu kirjoitustapa ei ole täysin sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen sisältämän rangaistavan toiminnan tai laiminlyönnin ennakoitavuuden vaatimuksen kanssa. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään arvioitu, minkä tyyppistä näyttöä siinä tarkoitettujen terrorismin rahoittamista koskevien tunnusmerkistöjen täyttymisestä on käytännössä saatavissa ja hankittavissa. Vaarana on, että tunnusmerkistö ohjaa kovinkin laajaan yksityiselämän suojan ja luottamuksellisen viestin suojan piiriin ulottuvaan yksittäisen henkilön viestinnän selvittämiseen.

Syyttäjälaitoksen mukaan keskeinen kysymys terroristin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen soveltamisen kannalta on, miten terroristi määritellään. Epäselvää on, onko välttämätöntä, että tunnusmerkistössä mainitaan esimerkkejä kokonaisarvioinnissa huomioon otettavista seikoista. Jos esimerkkejä mainitaan tunnusmerkistössä, vaarana on, että mainitut seikat saavat liian suuren painoarvon käytännön soveltamistilanteissa. Syyttäjälaitos ehdottaa, että terroristin rahoittamista koskevasta tunnusmerkistöstä poistetaan kohta ”lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella”. Jos laillisuusperiaate sitä edellyttää, rikoslain 34 a luvun 6 §:ään voitaisiin lisätä uusi momentti terroristin määritelmästä.

Syyttäjälaitoksen mukaan terroristin rahoittamista koskevaan tunnusmerkistöön sisältyvälle varojen keräämistä koskevalle tunnusmerkistökijälle olisi annettava sama merkitys kuin sille on annettava muissa terrorismin rahoittamista koskevissa tunnus-

merkistöissä. Tämän vuoksi syyttäjälaitos ehdottaa, että terroristin rahoittamista koskevassa tunnusmerkistössä säädetään rangaistavaksi varojen keräämisen asemesta varojen hankkiminen

Poliisihallituksen mukaan FATF:n vuonna 2019 esittämään havaintoon liittyvä tilanne korjaantuisi luonnostellulla muutoksella. Muutoksen perusteluissa on hyvin kirjattu esiin teon arvioinnissa olennaisia tekijöitä.

Suojelupoliisin mukaan terroristin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen muotoilu on onnistunut. Suojelupoliisi pitää ehdotusta rangaistusasteikoksi perusteltuna.

Suomen Lakimiesliitto ry toteaa, että uusi säännös sisältää terroristin määritelmäsäännöksen. Tämä poikkeaa luvun muiden pykälien systematiikasta. Hallituksen esityksessä ei tuoda esille perusteluja poikkeukselle. Odotettavissa olevien rangaistusten osalta ei liene aiheellista, että hallituksen esityksessä otetaan kantaa odotettavissa oleviin rangaistuksiin. Lainsäätäjän ei tulisi ohjata rangaistustasoa näin tarkasti ottaen huomioon, ettei oikeuskäytäntöä vielä edes ole.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että lakia säädettäessä on varmistettava terroristin määritelmän tarkkarajaisuus. Oikeusministeriön luonnokseen ei ole kirjattu terroristiksi määrittelemisen edellytyksiä, vaan ennemminkin seikkoja, jotka tulee huomioida arvioitaessa, onko henkilö terroristi vai ei. Rahoituksen kieltäminen jo suoritettujen tuomion jälkeen saattaisi muodostaa tosiasiallisen kaksoisrangaistustilanteen. Hallituksen esityksessä tulisi täsmentää, minkälainen merkitys jo suoritettulla tuomiolla on kokonaisarviossa siitä, arvioidaanko henkilön mahdollisesti tulevaisuudessa suorittavan terroristisia tekoja. Luonnoksessa ei ole määritelty riittävän tarkkaan, millaisin edellytyksin henkilö, johon ei liity rikosprosessia, voidaan määritellä terroristiksi. Syyttömyysolettaman mukaan jokainen on syytön, kunnes toisin todistetaan. Ehdotettu säännös asettaa sellaisia rahoitettavan henkilön toiminnan arviointiin liittyviä velvoitteita, jotka vaarantavat merkittävien rikosoikeudellisten oikeusperiaatteiden kuten syyttömyysolettaman ja kaksoisrangaistuksen kiellon tosiasiallisen toteutumisen. Terroristin määritelmän epätasällisyys saattaa vaarantaa myös laillisuusperiaatteen toteutumisen, jonka mukaan lain on oltava selkeä, ymmärrettävä ja helposti saatavilla ja lain käytännön vaikutukset on voitava ennakoida riittävän tarkasti. Sen toteennäyttäminen, että rahoitettava henkilö on tulevaisuudessa aikomassa tehdä terrorismirikoksen ilman jo alkanutta teon valmistelua on vaikeaa, ellei mahdotonta.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että luonnoksen mukaan tunnusmerkistössä kuvattu teko on lähtökohtaisesti oikeudenvastainen, mikä ei sulje pois sitä, että joissakin esimerkiksi lakimääräisiin suorituksiin liittyvissä yksittäistapauksissa oikeudenvastaisuuden edellytys voi jäädä täyttymättä. Kyseinen maininta jättää hyvin

paljon harkintavaltaa lain soveltajalle eikä tarpeeksi täsmällisesti rajaa tietynlaisia rahasuoritteita rangaistavuuden ulkopuolelle tai ota huomioon perustuslaista ja kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista tulevia velvoitteita inhimilliseen elintasoon ja siihen liittyviin rahasuorituksiin. Lisäksi olisi arvioitava, voidaanko muunkinlaiset kuin vain lakimääräiset suoritukset jättää joissakin tilanteissa rangaistavuuden ulkopuolelle. Perusoikeuksien rajoituksen tulee perustua täsmälliseen ja tarkkarajaiseen lakiin ja olla suhteellisuusperiaatteen ja kansainvälisten velvoitteiden mukainen, rajoitusperusteen tulee olla hyväksyttävä eikä rajoitettavaa oikeutta voida tehdä tyhjäksi (perustuslakivaliokunnan mietintö 25/1994). Esimerkiksi Ruotsissa terroristin rahoittamista koskeva lainkohta kattaa vain oikeudenvastaisen toiminnan. Jotta rahoitettavan henkilön minimoimeentulo turvataan, tulee palkkaan ja sosiaalietuuksiin liittyen säätää tarkkarajainen ja täsmällinen poikkeus. Luonnoksessa muutamissa kohdin todettua mahdollisuutta poikkeustapauksissa jättää henkilö tuomitsematta tulisi käsitellä hallituksen esityksessä tarkemmin. Esimerkkeinä voidaan ajatella tilanteita, joissa rahoitetaan pienen lapsen yksinhuoltajaa tai joissa rahoitettava henkilö asuu vanhempiensa luona.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että luonnoksessa terroristin tai terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusarvo arvioidaan korkeammaksi kuin esimerkiksi terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun tai tahallisen räjähdერიoksen rangaistusarvot. Tällainen arvio ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta ottaen huomioon, että sekä terroristiryhmän että erityisesti terroristin rahoittamisessa voi olla kyse tilanteista, joissa tarkoitus ei ole edesauttaa terroritekojen tekemistä. Lisäksi rahoitusteon aiheuttama uhka kriminalisoinnilla suojeltavia oikeushyviä, kuten ihmishenkien suojelemista, kohtaan on huomattavasti epäsuorempi kuin esimerkiksi tahallisen räjähdერიoksen aiheuttama ihmishenkiin kohdistuva uhka. Lisäksi on otettava huomioon, että rikokseen syyllistyvän tarkoituksiperät voisivat erityisesti yksittäisen terroristin rahoitusta koskevissa tilanteissa olla sinänsä hyväksyttävät.

Suomen syyttäjähdistys ry toteaa, että pykälän 1 momenttiin on muusta luvun systematiikasta poiketen sisällytetty terroristin määritelmäsäännös tai ainakin määritellylle suuntaa ohjaavia ilmaisuja. Syy määritelmäsäännöksen sisällyttämiseksi pykälään jää jossain määrin avoimeksi. Lopullisessa hallituksen esityksessä olisi hyvä perustella tarkemmin tarvetta lainkohdan sanamuodossa viitata rahoitettavan henkilön lausumiin ja tämän esittämiin uhkauksiin.

Suomen syyttäjähdistys ry viittaa siihen, että lakiehdotusten vaikutuksia koskevassa jaksossa todetaan terroristin rahoittamisesta tuomittavien rangaistusten olevan ehdollisia. Tämä on ennen aikaista eikä välttämättä todennäköistä. Pahimmillaan kuvattu lausuma lopulliseen hallituksen esitykseen jäädessään tulkitaan lainsäätäjän ohjaavana käsityksenä odotetusta rangaistustasosta. Lausuma tulisi korvata ilmaisulla, josta ilmenee, että tulevan rangaistuskäytännön tasoa ei ole mahdollista tässä vaiheessa ennustaa.

Rikoslain 34 a luvun 5 b §

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan pykälään siirrettäisiin muutettuina nykyisin rikoslain 34 a luvun 5 a §:ssä olevat terroristiryhmän rahoittamista koskevat säännökset. Pykälässä nykyisin olevat matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevat säännökset siirrettäisiin luvun 5 c §:ään.

Uuteen pykälään siirtämisen yhteydessä terroristiryhmän rahoittamista koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että tunnusmerkistön kirjoitustapa vastaa terrorismin rahoittamisen rangaistussäännöksissä noudatettavaa kirjoitustapaa, jonka mukaan varojen antajalla tai kerääjällä täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin niin, että mainitusta rikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta tuomitaan sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Lisäksi poistettaisiin terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden toissijaisuus suhteessa säännöstelyrikoksia koskeviin säännöksiin. Muutettu pykälä kuuluisi seuraavasti:

5 b §

Terroristiryhmän rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

Sisäministeriön mukaan ehdotettu terroristiryhmän ja terroristin rahoittamisen yhtäläinen rangaistusasteikko on rikoslain 34 a luvun 1 §:ään verrattuna kokonaisuutena perusteltu ja asettuu rikoslain 34 a luvun muihin rikoksiin nähden oikeasuhtaisesti ja huomioi luvun sisältämien erilaisten tekotapojen moitittavuuden.

Ulkoministeriöllä ei ole huomautettavaa terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden toissijaisuuden poistamisesta suhteessa säännöstelyrikoksia koskeviin säännöksiin. Kuten luonnoksessa on todettu, terroristiryhmän rahoittamisen tai terroristin rahoittamisen tunnusmerkistön täytyessä voidaan samalla soveltaa säännöstelyrikoksia koskevia säännöksiä, jos samalla on kysymys myös varojen jäädyttämislain tai EU:n pakoteasetuksiin perustuvan varojen luovutuskiellon rikkomisesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan poissuljettuna ei voida pitää sitä, että terroristiryhmän rahoittamisen nykyisellä rangaistusasteikolla on tosiasiaa haluttu ”lie-

vittää” sitä, että säännöksen kattama rangaistavan käyttäytymisen ala on koettu liialliseksi tai peräti epämääräiseksi. Esitysluonnoksessa ehdotettu muutos korostaa entisestään sitä, että rajanveto rangaistavan ja rankaisematta jäävän tai sellaiseksi tarkoitetun käyttäytymisen välillä ei saa jäädä täsmentymättä.

Syyttäjälaitos toteaa, että lain esitöiden (HE 18/2014 vp) perusteella terrorismin ja terroristiryhmän rahoittamista koskeviin tunnusmerkistöihin sisältyvä varojen keräämistä koskeva tunnusmerkistökäsite edellyttää, että varat tulevat useammalta henkilöltä, ja että keräämistoiminta on luonteeltaan jäsentynyttä. Syyttäjälaitoksen käsityksen mukaan näin ei tulisi olla. Terroristiseen tarkoitukseen käytettävien varojen haltuun saamisen tulisi olla rangaistavaa myös siinä tapauksessa, että varat tulevat vain yhdeltä taholta esimerkiksi henkilökohtaisesti esitetyn luonteeltaan jäsentymättömän pyynnön perusteella. Syyttäjälaitos ehdottaa harkittavaksi, onko tunnusmerkistössä säädettävä rangaistavaksi varojen keräämisen asemesta varojen hankkiminen. Sitä eivät estäne rangaistussäännösten taustalla olevat kriminalisointivelvoitteet.

Poliisihallituksen mukaan rangaistusasteikon tarkistaminen on kannatettavaa, sillä luonnoksen mukainen asteikko olisi oikeasuhteisempi näiden rikosten vaarallisuuteen nähden.

Suojelupoliisin mukaan terroristiryhmän rahoittamisrikoksen rangaistavuuden toissijaisuus suhteessa säännöstelyrikokseen on syytä poistaa siten kuin esitysluonnoksessa ehdotetaan. Suojelupoliisi pitää ehdotusta rangaistusasteikoksi perusteltuna.

Suomen Lakimiesliitto ry:n mukaan säännös vastaa uudistetussa muodossa luvun systematiikkaa, mikä on hyvä uudistus.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että luonnoksessa terroristin tai terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusarvo arvioidaan korkeammaksi kuin esimerkiksi terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun tai tahallisen räjähdetöiden rangaistusarvot. Tällainen arvio ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta ottaen huomioon, että sekä terroristiryhmän että erityisesti terroristin rahoittamisessa voi olla kyse tilanteista, joissa tarkoitus ei ole edesauttaa terroritekojen tekemistä. Lisäksi rahoitusteon aiheuttama uhka kriminalisoinnilla suojeltavia oikeushyviä, kuten ihmishenkien suojelemista, kohtaan on huomattavasti epäsuorempi kuin esimerkiksi tahallisen räjähdetöiden aiheuttama ihmishenkiin kohdistuva uhka. Lisäksi on otettava huomioon, että rikokseen syyllistyvän tarkoituksiperät voisivat erityisesti yksittäisen terroristin rahoitusta koskevissa tilanteissa olla sinänsä hyväksyttävät.

Suomen syyttäjähdistys ry toteaa, että uudistetussa muodossaan sanamuoto vastaa aikaisempaa paremmin terrorismirikosluvun systematiikkaa. HE-luonnoksessa kuvatuin tavoin ei ole erityistä syytä sille, miksi terroristiryhmän rahoittamisessa vaadittu tahallisuus tulisi esittää muista säännöksistä poikkeavassa muodossa.

3.2 Pakkokeinolain 10 lukua koskevat muutosehdotukset

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan terrorismirikosten rangaistussäännösten muutosten edellyttämät muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja koskeviin pakkokeinolain 10 luvun säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä kuuntelua ja asuntokuuntelua koskevia säännöksiä.

Sisäministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa mainitut uudet rikosnimikkeet sekä niiden enimmäisrangaistukset mahdollistaisivat laajasti poliisilain ja pakkokeinolain toimivaltuuksien käytön. Tätä voidaan pitää perusteltuna huomioiden ehdotettujen rikosnimikkeiden tarkoittamien tekojen haitallisuus ja moitittavuus.

Poliisihallituksen mukaan pakkokeino- ja poliisilakien muutoksia koskevat luonnokset on valmisteltu huolella eikä niihin ole huomautettavaa.

3.3 Poliisilain 5 lukua koskevat muutosehdotukset

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan terrorismirikosten rangaistussäännösten muutosten edellyttämät muutokset tehtäisiin rikosten paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin poliisilain 5 luvun säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskevia säännöksiä.

Sisäministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa mainitut uudet rikosnimikkeet sekä niiden enimmäisrangaistukset mahdollistaisivat laajasti poliisilain ja pakkokeinolain toimivaltuuksien käytön. Tätä voidaan pitää perusteltuna huomioiden ehdotettujen rikosnimikkeiden tarkoittamien tekojen haitallisuus ja moitittavuus.

Poliisihallituksen mukaan pakkokeino- ja poliisilakien muutoksia koskevat luonnokset on valmisteltu huolella eikä niihin ole huomautettavaa.

3.4 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:ää koskeva muutosehdotus

Hallituksen esityksen luonnoksessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että "terrorismin rahoittamisella" tarkoitetaan rikoslain 34 a luvun 5, 5 a ja 5 b pykälässä tarkoitettua toimintaa. Nykyisin kohdassa viitataan vain 5 ja 5 a §:ään.

Valtiovarainministeriö kannattaa teknisluonteista muutosta esityksessä esitettyjen perustelujen mukaisena.

3.5 Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:ää koskeva muutosehdotus

Hallituksen esityksen luonnoksessa verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n 1 momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi kohdassa mainittu terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

Valtiovarainministeriö kannattaa teknisluonteista muutosta esityksessä esitettyjen perustelujen mukaisena.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan esitysluonnoksessa ei tehdä selkoa, miksi sen sisältämissä lakiehdotuksissa 6, 7 ja 8 ei ehdoteta terrorismirikoksen rahoittamisen rinnalle lisättäviksi myös terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista. Rangaistussäännösten keskenään erilaiseen kohteluun ei näyttäisi olevan asiallisia perusteita.

3.6 Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 80 §:ää koskeva muutosehdotus

Hallituksen esityksen luonnoksessa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 80 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismirikoksia koskevassa 7 kohdassa rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan esitysluonnoksessa ei tehdä selkoa, miksi sen sisältämissä lakiehdotuksissa 6, 7 ja 8 ei ehdoteta terrorismirikoksen rahoittamisen rinnalle lisättäviksi myös terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista. Rangaistussäännösten keskenään erilaiseen kohteluun ei näyttäisi olevan asiallisia perusteita.

3.7 Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 84 §:ää koskeva muutosehdotus

Hallituksen esityksen luonnoksessa vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 84 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismirikoksia koskevassa 7 kohdassa rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan esitysluonnoksessa ei tehdä selkoa, miksi sen sisältämissä lakiehdotuksissa 6, 7 ja 8 ei ehdoteta terrorismirikoksen rahoittamisen rinnalle lisättäviksi myös terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista. Rangaistussäännösten keskenään erilaiseen kohteluun ei näyttäisi olevan asiallisia perusteita.

4 Lainsäädäntömuutosten vaikutukset

Valtiovarainministeriön mukaan esityksen valtiontaloudellisia vaikutuksia on arvioitu hyvin yleispiirteittäin. Ministeriö pitää perusteltuna, että esitystä täsmennetään tältä osin asian jatkovalmistelussa. Vaikutusarvioinnista tulee ilmetä ainakin keskeisimmät kustannusvaikutustekijät, kustannusten kohdistuminen viranomaisittain sekä niiden arvioitu suuruusluokka. Esityksen mukaisista muutoksista aiheutuvat kustannukset tulee kattaa valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa, mikä tulee myös todeta esityksessä.

Suomen Lakimiesliitto ry:n mukaan hallituksen esityksen lausuma yksittäisen terrorismirikoksen selvittämisen vaatimista huomattavista resursseista on oikea. Jotta vakavat teot tulisivat hyvin ja oikeudenmukaisesti selvitettyä, viranomaisten resurssien riittävyyttä tulee seurata.

Suomen syyttäjähdistys ry toteaa, että Tilastokeskuksen tilastojen ulkopuolelle jäävät tapaukset, joissa esiselvittelyssä olleen rikoksen tekopaikka on Suomen ulkopuolella ja joissa syyttäjä on tehnyt päätöksen, aloitetaanko esitutkinta vai ei. Käsiteltävien asioiden luonteesta johtuen vain suojelupoliisi, keskusrikospoliisi ja valtakunnansyyttäjän toimisto voivat antaa tietoa siitä, kuinka päätöksentekoprosessi käytännössä toimii ja kuinka paljon on olemassa eri viranomaisia työllistävää tilastoilta piilossa olevaa rikollisuutta, joka syystä tai toisesta ei tilastoissa näy.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan HE-luonnoksen lausuma yksittäisen terrorismirikoksen vaatimista huomattavista resursseista on oikea (s. 31). Uusien rikostunnusmerkistöjen soveltamisen voi ennustaa tulevaisuudessa johtavan rahoittamistutkintojen määrän kasvuun. HE-luonnoksessa oleva lausuma, jossa todetaan tärkeäksi seurata viranomaisvoimavarojen riittävyyttä ja tarpeen vaatiessa ryhtyä toimeen resurssien riittävyyden turvaamiseksi, on kannatettava mutta samalla riittämätön. HE-luonnoksen lausuma potentiaalisten rahoitustapausten nykyisestä lukumäärästä ja esitetyn lainmuutoksen myötä tapahtuvasta lukumäärän ennakoitavasta kasvusta olisi syytä selvittää HE-luonnoksessa esitettyä laajemmasta katsantokannasta.

5 Muut lausunnoissa esiin nostetut asiat

Sisäministeriö toteaa, että rikoslain 21 luvun 6 a §:n törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun rangaistus on enintään neljä vuotta vankeutta. Rikoslain 34 a luvun 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun rangaistus on sakko tai enintään kolme vuotta vankeutta. Olisi perusteltua harkita, tulisiko terroristisen rikoksen valmistelun rangaistus yhdenmukaistaa törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen kanssa.

Sisäministeriö toteaa, että lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019, PNR-laki) 7 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoittamia matkustajarekisteritietoja saadaan käsitellä sellaisten henkilöiden tunnistamiseksi, joilla saattaa olla osallisuutta terrorismirikoksiin tai vakavaan rikollisuuteen. Lain 3 §:n 6 kohdan mukaan ”terrorismirikoksella” tarkoitetaan rikoslain 34 a luvun 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 ja 5 a–5 c §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Lain säätämisen taustalla olevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/81 matkustajatietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syyte-toimia varten (PNR-direktiivi) viitataan terrorismirikosten osalta neuvoston puitepäätökseen 2002/475/YOS (1–4 artikla), joka on korvattu terrorismirikosdirektiivillä (EU) 2017/541. Terrorismirikosdirektiivin 27 artiklan mukaan viittauksia puitepäätökseen pidetään viittauksina terrorismirikosdirektiiviin.

Sisäministeriö toteaa, että arvioitaessa tarvetta muuttaa PNR-lain 3 §:n 6 kohtaa siten, että siinä viitattaisiin myös rangaistavaksi ehdotettavaa terroristin rahoittamista koskevaan pykälään, on otettava erityisesti huomioon, että terroristin rahoittaminen olisi rangaistusasteikkonsa perusteella huomattavasti vakavampi rikos kuin useat kohdassa jo viitattut rikokset. Tilanne, jossa lentoliikenteen matkustajarekisteritietoja ei saataisi käsitellä ehdotettavaan uuteen rikokseen syyllistyneen tunnistamiseksi, ei olisi perusteltu rikosoikeudellisen vastuun yhdenvertaisuuden tai rikoksen selvittämismahdollisuuden näkökulmasta. Lisäksi on veloitteena huomioitava YK:n turvallisuusneuvoston 21.12.2017 antama päätöslauselma 2396, jonka tavoitteena on terrorismiin liittyvän matkustamisen tunnistaminen vierastaistelijoiden liikkumiseen liittyen. Sisäministeriö esittää harkittavaksi, että PNR-lain 3 §:n 6 kohtaan sisällytettäisiin viittaus myös terroristin rahoittamista koskevaan pykälään. Kohdassa olisi lisäksi otettava huomioon esitysluonnoksen mukaisista lainmuutoksista aiheutuvat pykälien numeroiden muuttumiset.

Sisäministeriö toteaa vielä, että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019) on kaksi viittausta rikoslain 34 a lukuun (15 §:n 4 momentti ja 18 §:n 2 momentti). Niistä ensimmäisen osalta sisäministeriön arvion mukaan ei ole lainsäädännön muutostarpeita. Toiseen liittyy sisäministeriössä meneillään oleva lainsäädäntöhanke, joka yhteydessä on tarkoitus arvioida myös poliisin henkilötietolain VIS-järjestelmää koskevien säännösten muutostarpeet.

Lisäksi sisäministeriö pitää rikoslain 34 a luvun kokonaisarviointia tarpeellisena.

Ulkoministeriö toteaa, että nykytilaa ja sen arviointia käsittelevässä luvussa 2.2 on käsitelty varojen jäädyttämislain lisäksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 2580/2001 ja rikoslain 46 luvun 1–3 §:n säännöstelyrikkoksia koskevien säännösten suhdetta. Ulkoministeriö huomauttaa, että terrorismin vastaisten pakotteiden osalta tältä osin relevantteja ovat myös YK:n turvallisuusneuvoston ja sen alaisen pakotekomitean tekemät päätökset ISILiin ja al-Qaidaan kuuluvien ja niitä lähellä olevien tahojen varojen jäädyttämisestä. YK:n turvallisuusneuvoston asettamat pakotteet on tältä osin Euroopan unionissa pantu täytäntöön asetuksella (EY) N:o 881/2002 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lisäksi Euroopan unionin neuvosto on ottanut käyttöön autonomisia rajoittavia toimenpiteitä ISILiä ja al-Qaidaa lähellä olevia tahoja kohtaan asetuksella (EU) 2016/1686. Varojen luovuttaminen edellä mainittujen asetusten liitteissä oleville tahoille on kriminalisoitu Suomessa asetuksen (EY) N:o 2580/2001 rikkomisen tavoin rikoslain 46 luvun mukaisena säännöstelyrikkoksena.

Lisäksi ulkoministeriö toteaa luonnoksen kappaleissa 2.2 ja 2.5 (terroristin rahoittaminen) todettavan, että varojen luovutuskieltoa ei jäädyttämislain 7 §:n 2 momentin mukaan sovelleta sellaisiin varoihin, jotka on tarkoitettu vain jäädyttämisspätöksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai kulutukseen. Mainittu poikkeus on suppea ja sen tulkinnassa on otettava huomioon varojen jäädyttämislain perustelujen mukaan lain tavoite eli varojen kanavoitumisen estäminen terrorismin rahoittamiseen. Poikkeuksen alaan kuuluu näin ollen vain omaisuus, jota ei sen luonteen vuoksi voi lain tavoitteen kannalta merkityksellä tavalla käyttää rahan, tavaroiden tai palveluiden hankkimiseen, kuten kulutushyödykkeet (HE 61/2012, s. 30/I). EU:n neuvoston pakoteasetusten mukaan varojen jäädytyksestä ja varojen luovuttamiskiellosta poikkeaminen on kaikissa tapauksissa sallittua ainoastaan kansallisen toimivaltaisen viranomaisen luvalla ja YK:n listaamien henkilöiden osalta silloin, kun pakotekomitea ei ole määrääjässä vastustanut myönnettävää poikkeusta.

Valtioneuvoston oikeuskansleri korostaa tarvetta esitysluonnosta laajempaan terrorismirikoksia koskevien rikoslain 34 a luvun säännösten tarkasteluun, jossa arvioitavaksi otettaisiin myös luvun kaikkien säännösten käytännön toimivuus ja tehokkuus.

Vertailukohtia olisi haettavissa etenkin muista pohjoismaista ja Alankomaista. Nykyinen rikoslain 34 a luku on sinällään kattava tulos terrorismin torjuntaan ja sanktiointiin liittyvien eri instrumenttien täytäntöönpanosta. On perusteltua kuitenkin viimein ottaa tarkasteltavaksi koko luvun johdonmukaisuus, sen sisältämät rangaistustasot ja sen käytännön toimivuus. Lienee kuitenkin tarpeellista toteuttaa nyt käsillä oleva terrorismin rahoittamista koskevien rikosten uudistus omana erillisenä hankkeenaan riippumatta tulevasta kokonaistarkastelusta. Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytäminen tulevasta hallituksen esityksestä on tarpeellista.

Poliisihallitus esittää julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin liittyen, että valtioneuvostossa huomioitaisiin pakollisiin poissulkemisperusteisiin jäänyt puute: ns. PIF-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä säädettiin uusi säännös törkeästä avustuksen väärinkäytöstä (RL 29:7a), ja se tulisi johdonmukaisuuden vuoksi lisätä pakollisia poissulkemisperusteita koskevaan ko. lain 80 §:n 1 momentin 4 kohtaan sekä mahdollisesti muihinkin hankintoja koskeviin säädöksiin.

Keskusrikospoliisin mukaan ehdotetut muutokset eivät aiheuta muutostarpeita lakiin rahanpesun selvittelykeskuksesta (445/2017), sillä kyseisessä laissa viitataan vain terrorismin rahoittamiseen käsitteenä. Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan uusi säännös terroristin rahoittamisesta sisältyy laissa viitattuun terrorismin rahoittamisen käsitteeseen. Selvyyden vuoksi tämän voisi mainita käsillä olevan lakiehdotuksen perusteluteksteissä.

Suojelupoliisi kiinnittää huomiota rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi säädetyn terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun rangaistusasteikkoon. Mainitun rikoksen kolmen vuoden enimmäisrangaistus ei ole asianmukaisessa suhteessa sen enempää muiden terrorismirikosten enimmäisrangaistuksiin kuin esimerkiksi rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä rangaistavaksi säädetyn törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun enimmäisrangaistukseen (neljä vuotta vankeutta). Käytännössä tämä merkitsee sitä, että vailla terroristista tarkoitusta tehdyn murhan valmistelusta voidaan tuomita ankarampi rangaistus kuin terroristisessa tarkoituksessa tehdyn murhan valmistelusta. Suojelupoliisi katsoo tärkeäksi, että asiaan kiinnitetään vakavaa huomiota ryhdyttäessä hallituksen esityksen luonnoksessa mainittuun (s. 26) terrorismirikoslainsäädännön kokonaisarviointiin.

Suomen Lakimiesliitto ry toteaa, että perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat kiinnittäneet huomiota terrorismirikossäännösten ja niiden rangaistusasteikkojen kokonaistarkastelun tarpeellisuuteen. Tämän uudistuksen jälkeen olisi tarkoituksenmukaista käynnistää kokonaisuudistuksen arviointi mahdollisimman nopealla aikataululla.

Suomen syyttäjäyhdistys ry toteaa, että perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat kiinnittäneet aikaisempien lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä huomiota tarpeeseen suorittaa terrorismirikossäännösten ja niiden rangaistusasteikkojen kokonaisvaltainen tarkastelu (HE-luonnos s. 26 ja siellä mainitut lähteet). Nämä valiokuntien esittämät huomiot ovat edelleen ajankohtaisia. Yhtenä selkeänä esimerkkinä kokonaisvaltaisen tarkastelun tarpeesta on rikoslain 34 a luvun 2 §:n valmistelukoksen rangaistusasteikon lievyys suhteessa rikoslain 21 luvun 6 a §:n ja 31 luvun 2 a §:n mukaisten valmistelukosten rangaistusasteikkoihin ja myös 34 a luvun rahoitusrikosten rangaistusasteikkoihin. Asteikon korjaus tulisi tehdä viivytyksettä jo nyt käsillä olevan lainvalmisteluhankkeen yhteydessä.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-914-8 (PDF)